

Nr 72

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående vattenfallsstyrelsens högspänningstaxor.

(4:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Thorsten Larsson m. fl.* (I: 7) och den andra inom andra kammaren av herr *Gustavsson i Alvesta m. fl.* (II: 6) har hemställts att riksdagen i skriftelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt undersökning beträffande i södra Sverige tillämpade högspänningstaxor för leverans av elkraft till industrier och distributionsföreningar m. fl., varvid skälen för bibehållande av den nu förefintliga skillnaden mellan vattenfallsstyrelsens högspänningstaxor för mellersta Sverige och motsvarande taxor i södra Sverige bör ägnas särskild uppmärksamhet.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande torde få hänvisas till motionen II: 6.

Över motionerna har efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttrande avgivits av *statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström*, vilket yttrande i avskrift fogats som bilaga till detta utlåtande.

Utskottet. Av det över förevarande motioner av prisregleringsnämnden för elektrisk ström avgivna remissyttrandet framgår att något ingripande från statsmakternas sida för åstadkommande av den av motionärerna begärda undersökningen icke torde vara påkallat, enär nämnden själv jämlikt gällande instruktion har att pröva uppkommande frågor rörande bl. a. skäligheten av tillämpade högspänningstaxor. Enligt nämndens förmenande har den också, såvitt hittillsvarande erfarenheter synes utvisa, kunnat på ett tillfredsställande sätt fullgöra sin uppgift som rättsmedel mot oskälig prissättning å elströmmen. Nämnden ifrågasätter dessutom huruvida det — utan särskild lagstiftning — föreligger laglig möjlighet för Kungl. Maj:t att i enskilda rättsförhållanden ingripa med sådan undersökning som motionärerna avser och avstyrker därför motionerna i fråga.

Med beaktande av sålunda åberopade omständigheter har jämväl utskottet vid sin prövning av motionerna funnit sig icke kunna tillstyrka bifall till desamma.

Utskottet får följaktligen hemställa,
att motionerna I: 7 och II: 6 icke må föranleda någon
riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 april 1963

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, fröken Andersson, herrar Einar Persson, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Virgin, Fritz Persson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Bengtson, Per Jacobsson, Mårtensson och Bertil Petersson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, fröken Elmén, herrar Eliasson i Sundborn, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Svensson i Ljungskile, Cassel, Johansson i Norrköping, Gustafsson i Skellefteå och fru Holmberg.

Till Riksdagens statsutskott

Kungl. Maj:t har anbefallt statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström att till riksdagens statsutskott överlämna yttrande över de inom riksdagen väckta, likalydande motionerna I: 7 och II: 6 angående vattenfallsstyrelsens högspänningstaxor m. m. Till åtlydnad härav får nämnden härmed anföra följande:

I motionerna har gjorts en jämförelse mellan, å ena sidan, vattenfallsstyrelsens högspänningstaxor för mellersta Sverige och, å andra sidan, Sydsvenska kraftaktiebolagets (*Sydkrafts*) och andra enskilda kraftproducenters högspänningstaxor för södra Sverige. Denna jämförelse skulle enligt motionärernas uppfattning leda till att sistnämnda taxor ligga högre än vattenfallsstyrelsens motsvarande taxor för Mellansverige. Motionerna utmynna i hemställen, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt undersökning beträffande i södra Sverige tillämpade högspänningstaxor för leverans av elkraft till industrier och distributionsföreningar m. fl. Vid denna undersökning borde särskild uppmärksamhet ägnas den enligt motionärerna förefintliga skillnaden mellan vattenfallsstyrelsens mellansvenska högspänningstaxor och motsvarande sydsvenska taxor.

Jämlikt 2 § 7 mom. av 1902 års lag om elektriska anläggningar är en innehavare av koncession för distribution av elektrisk ström skyldig att, på framställning av den som nyttjar ström från koncessionshavarens anläggning eller önskar komma i åtnjutande därav, för åstadkommande av skäligen prissättning underkasta sig reglering av pris och övriga villkor för leverans eller överföring av strömmen. Denna skyldighet gäller numera såväl statens vattenfallsverk som kommunala och enskilda distributionsföretag. Regleringen verkställs av statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström. Inom nämnden äro både leverantörintressena och förbrukarintressena representerade.

Rätten att påkalla prisreglering gäller även i förhållandet mellan en råkraftleverantör och dennes avnämare. Om exempelvis ett distributionsföretag vill göra gällande oskälighet hos pris och övriga villkor för leverans av högspänd ström till företagen, står det sålunda detta fritt att hos prisregleringsnämnden göra framställning om prövning av hithörande frågor.

Denna möjlighet har ock av distributionsföretag utnyttjats. Hos nämnden är sålunda för närvarande anhängigt ett prisregleringsärende, nämndens dnr 14/1959, där en kommitté representerande ett betydande antal eldistributionsföretag inom Skåne, Blekinge, Småland och Halland påkallat prövning av Sydkrafts för dessa företag tillämpade högspänningstaxor samt därvid gentemot bolaget åberopat vattenfallsstyrelsens motsvarande mellansvenska taxor. Detta ärende rör alltså förhållanden väsentligt likartade med de i motionerna berörda, låt vara att det i nämndens ärende ej rör sig om taxor för tiden efter årsskiftet 1962/1963 utan om tidigare taxor. Besked av nämnden i ärendet är att förvänta under våren 1963.

Enligt sin instruktion är nämnden, när ett prisregleringsärende anhängigt gjorts hos densamma, pliktig att i första hand söka åstadkomma frivillig uppgörelse mellan parterna. För sådant ändamål skall nämnden, innan vidare åtgärd företages, hänvisa parterna att underställa tvistefrågan Svenska elverksföreningens tariffkommission. Kan kommissionen icke åstadkomma förlikning, skall ärendet återställas till nämnden. Därefter skall även nämnden undersöka möjligheterna till förlikning, innan nämnden må verkställa prisreglering. Om såväl tariffkommissionens som nämndens förlikningsför-

sök misslyckats och nämnden alltså har att taga ställning till frågan om prisreglering, åligger det principiellt nämnden att beakta alla de förhållanden, vilka ha betydelse för bedömandet av skäligheten utav pris och övriga villkor för strömmens tillhandahållande.

Om nämnden beslutar prisreglering, får ett sådant beslut visserligen i och för sig laga verkan blott i förhållandet mellan parterna i det prisregleringsärendet, som beslutet avser. I praktiken lär emellertid beslutets verkan bli betydligt mera vidsträckt. Regelmässigt torde nämligen nämndens utlåtande bli vägledande för strömleverantörens ställningstagande även i andra leveransförhållanden, vilka han bedömer som i princip analoga med det av nämnden prövade. Eljest skulle han nämligen blott riskera ett nytt prisregleringsärende med sannolikt samma utgång. Motsvarande torde även gälla för andra strömleverantörer, som erhålla kännedom om utlåtandet.

Bakom de remitterade motionerna får antagas ligga en misstanke hos motionärerna mot skäligheten av de i södra Sverige nu tillämpade högspänningstaxorna. För att erhålla en närmare undersökning av frågan här om är man emellertid — såsom härovan utvecklats — knappast nödsakad att såsom motionärerna påkalla statsmakternas ingripande, utan finnes för detta ändamål redan ett statligt organ i prisregleringsnämnden. Visserligen kan nämnden ingripa blott i det konkreta förhållandet mellan en strömleverantör, å ena, samt den som erhåller eller önskar erhålla kraft från denne, å andra sidan. Det tillkommer sålunda icke nämnden att utan anknytning till sådant förhållande och därå grundad framställning om prisreglering verkställa prövning av de priser och andra villkor som viss strömleverantör tillämpar. Även med denna begränsning lär emellertid, åtminstone såvitt hittillsvarande erfarenhet synes utvisa, nämnden kunna på tillfredsställande sätt fullgöra sin uppgift som rättsmedel mot oskälig prisättning å elströmmen.

På grund av vad nu anförts har nämnden den uppfattningen, att det icke kan anses föreligga sakligt behov av sådan undersökning, som man i motionerna hemställt om.

Även i formellt hänseende hyser nämnden vissa betänkligheter. Det kan nämligen ifrågasättas, huruvida det — utan särskild lagstiftning — föreligger laglig möjlighet för Kungl. Maj:t att i enskilda rättsförhållanden ingripa med sådan undersökning som det här synes gälla.

Motionerna kunna följaktligen icke av nämnden tillstyrkas.

I detta ärendes behandling ha deltagit prisregleringsnämndens ordinarie ledamöter (vattenrättsdomaren Gunnar Fredrikson, ordförande, kraftverksdirektörerna Carl-David Bredberg och Karl Lundholm samt riksdagsmännen J. E. Eriksson och N. O. Th. Fälldin). Utlåtandet innefattar ledamöternas samstämmiga mening. Stockholm den 21 mars 1963.

På prisregleringsnämndens vägnar:

GUNNAR FREDRIKSON

Lars Eriksson